

Laoce
Tao te king

Fordította: Stojits Iván

ELSŐ KÖNYV

1. fejezet

Az örökkévaló Tao szavakban ki nem fejezhető.
Minden elnevezés, mellyel az örökkévaló Taot illehetjük, fogyatékos.
Ez a megnevezhetetlen Tao teremtője az égnek és a földnek.
A látható természet külső megnyilatkozása a láthatatlan Taonak.
Tao megismerésére csak a teljesen megtisztult lélek juthat.
A szenvedélyek rabja csak a külső természetet láthatja.
A láthatatlan Tao és a látható természet tulajdonképpen egyetlen egy fenséges élettenger.
Csakhogy a Tao a kifürkészhetetlen ősök, a titokzatos szülőanya.

2. fejezet

Ha az emberek tudják, mi a szép, azt is tudják, mi a rút.
Ha tudják, mi a jó, tudják azt is, mi a rossz.
Ha megismerik majd az igazi létet, azt is fogják tudni, mi a képzelt lét.
Ennek megismerése épp úgy függ kölcsönösen egymástól, miként a megkülönböztetés a nehéz és a könnyű, a messze és a közelálló, a magas és az alacsony, az éles és a tompa, a jelen és a jövő között.
A bölcs ezt nem téveszti szem elől. Tanít bőbeszédűség nélkül, cselekszik megerőltetés nélkül, teremt birtokvágy nélkül, működik hiúság nélkül.
És mivel csak lelki javakat gyűjt, örök kincshez jut.

3. fejezet

Ha ki nem tüntetünk egyes embereket, elkerüljük az egymásközt való irigykedést.
Ha nem tulajdonítunk értéket ritka dolgoknak, megakadályozzuk a lopni vágyást.
Ha nem áhítozzuk az érzéki dolgokat, megtartjuk lelki nyugalmunkat.
A bölcs tehát akként uralkodik magán, hogy lelkét megtisztítja a szenvedélyektől. Izmaiból pihenteti, csontjait erősíti. Megóvja az embereket a rossznak ismeretétől és ilyképpen távol tartja tőlük a szenvedélyeket.
A bölcs cselekszik minden önakarat nélkül és ezáltal mindent kormányoz.

4. fejezet

A Tao határtalan, végtelen; az ő mélysége kútforrása mindennek, ami van.
A Tao gömbölyűvé változtatja a szögletes dolgokat és a zűrzavarból összhangot teremt. Előtte minden egyforma értékkel bír.
Azt nem tudom, hogy az örökkévaló Tao miből született, mert idősebbnek kell lenni magánál a Teremtőnél.

5. fejezet

Sem az ég, sem a föld nem kedveli különösen ezt vagy amazt. Előttük az összes személyek és dolgok csak fejlesztő eszközök.

A bölcs sem tüntet ki senkit. Tudja, hogy az emberek mind kivétel nélkül magasztos célból vannak ezen a földön.

A legtöbb ember olyan, mint a fűvő: föl-fölfuvalkodik, de semmit nem terem és hamar kimerül.

Épp ezért nincs jobb dolog az önmagán való uralkodásnál.

6. fejezet

Miként a völgyben lévő folyó sem szárad ki, úgy a szellem sem enyészik el soha.

A szellem kiapadhatatlan szülőanya.

E szülőanya szülte az eget és a földet.

A Nagy Szülőanya örökkévaló és saját magában rejt mindent.

7. fejezet

Mind az ég, mind a föld örökéletű.

Örökéletűek, mert teljesen mentek minden önzéstől.

A bölcs is, akinek közömbös a saját énje, a legnagyobb az emberek közt.

Jóllehet nem gondoskodik személyes létéről, mégsem vész el.

Mivel a legönzetlenebb, épp ezért a legvédettebb is.

8. fejezet

Miként az igénytelen víz használata, úgy a Taotól áthatott szerény bölcs élete is áldásos az emberekre.

Átadván magát a Tao szellemének, a bölcs iparkodik híven megfelelni hivatásának; olyan mélységes, mint a szívbeli érzések; jóakarátában odaadó; szavahihető; ahol uralkodik, tisztítólag hat; kész mindenkinek szolgálni; kellő időben cselekszik; és mivel nem okvetetlenkedik, nincsenek ellenségei.

9. fejezet

Tanácsos felhagyni a gazdagságra való szüntelen törekvéssel.

A folytonos használat és állandó köszörülés elkoptatja a legtartósabb tárgyakat is.

Mikor a ház tele van ékszerekkel, ki kezeshetik értük?

A gazdagság és a dicsőséggel velejár a gond meg a büszkeség.

Mérsékelni magát, mikor valami jót tettünk és jön nyomában a tisztelet: út a mennyországhoz.

10. fejezet

A felbomlást el lehet kerülni, ha természeti és szellemi erőinket megóvjuk és erényesek vagyunk.

Megóvhatjuk ifjúságunkat, ha szenvedélyeinket fékezzük s mindenkor szelídséget tanúsítunk.

Tiszták maradhatunk, ha lelkünket a tisztátalantól távol tartjuk.

Ismeretlenül élhetünk, ha az embereket csakis szeretettel kormányozzuk.

Megmenekülhetünk az elrozsdásodástól, ha a mennyország kapuját állhatatosan használjuk.

Zavartalanul és észrevétlenül élhetünk, ha lelkünk kristálytiszt minden oldalról.

Az a legnagyobb erény, ha törekszünk a fejlődést előre vinni, ha teremtünk birtokvágy nélkül, ha cselekszünk jutalmat nem várva, és ha lelkünkkel mindjobban felemelkedünk önhitt törekvés nélkül.

11. fejezet

A kocsikerék harminc küllője, mely egyesül a kerékagyban, csak azáltal válik hasznavehetővé, hogy a kerékagy közepe ki van lyukasztva.

Az agyagos edények azért hasznavehetők, mert belsejük üres.

Az ajtók és ablakok azért hasznosak a házban, mert kinyithatók.

A ház azért hasznos, mert üres.

A földi élet nem egyéb keresetnél; míg az érzékfölötti lét a szerzemény élvezete.

12. fejezet

A túlságos fénytől káprázik a szem, az erős dőrejtől megsüketülhet az ember, az ínyeskedés elrontja az ízt, az élvvágy durvítja a lelket és a birtokvágy kísértésbe ejt minket.

Épp ezért a bölcs lelkéről gondoskodik, nem pedig érzékei kívánságairól.

Ezektől elfordul és csak a lelkének él.

13. fejezet

A világi (külső) becsületesség meg a becstelenség egyaránt kútforrása a félelemnek.

A jósors és a balsors kialakul az emberek lelki mivolta szerint.

A becsületesség meg a becstelenséggel úgy vagyunk, hogy mivel a becstelenség megaláz, félünk tőle, akár nincs jelen (t.i. ha becsülnek), akár jelen van (t.i. ha nem becsülnek).

Így tehát a becsületesség és a becstelenség el nem választható a félelemtől, melyet egyformán szül mind a kettő.

A jósorsról meg, a balsorsról pedig azt mondhatjuk: a személyt éri az egyik vagy a másik sors aszerint, hogy mit érdemel. Ha tehát személy nem léteznék, sors sem létezhetnék.

A jósors abba a helyzetbe juttathatja az embert, hogy uralkodjék egy darab ideig a földön.

De a szeretet erejével örökké uralkodhatik az egész világon!

14. fejezet

A Világosság az, amit nem láthatunk, bármennyire fürkésszük is.
A Csend az, amit nem hallhatunk, akárhogy figyelünk is rá.
Az Üresség az, amit meg nem tapinthatunk, ha utána nyúlunk is.
Mivel mindez a Nagy Ismeretlen, ennél fogva a Nagy Egységnek, Taonak, tekinthetjük.
A Tao nem fényes fent és nem sötét lent.
A Tao tevékenysége határtalan, de meg nem nevezhető.
Amikor Tao magából kilép, ugyancsak magához tér vissza.
Így nyilatkozik meg és ölt alakot a Nagy Ismeretlen.
Ez a kifürkészhetetlen titok.
Ha előtte megyünk, nem látjuk az ábrázatát.
Ha utána járunk, nem látjuk a hátát.
És mégis megtalálta az utat az, aki a Taonak ősrégi bölcsessége szerint él.

15. fejezet

A régi bölcsek igen jártasak voltak az isteni mélységek titokzatos ismeretében.
Mivoltuk mélysége kifürkészhetetlen volt.
Mélységük oly nagy volt, hogy el sem képzelhetem magamnak.
Oly körültekintők voltak, mint az az ember, aki áradozó folyón kel át.
Oly óvatosak voltak, mint az az ember, ki környezetétől tart.
Oly figyelmesek voltak, mint az idegenben utazó.
Oly engedelkenyek voltak, mint a hó a nappal szemben.
Oly igénytelenek voltak, mint az imént vágott fa.
Oly szerények voltak, mint a csendes völgy.
És oly mélyek voltak, mint a mélységes víz.
Nemde, a zavaros vizet azáltal tehetjük átlátszóvá, hogy nyugodni hagyjuk?
Nemde, valamely mozdulatlan tárgyat azáltal megindíthatunk, hogy mozgatni kezdjük?
Mindazok, kik ezen az úton haladnak, nem szorulnak többé megújulásra.
Mivel mentek minden önhittségtől, megöregszenek anélkül, hogy újra kellene őket megtölteni.

16. fejezet

Önts ki lelkedből mindent, és azután maradj meg ott, ahol vagy.
Az összes dolgok egyaránt alakot öltenek az életben; de hová látjuk őket ismét visszatérni?
Minden gyökerestül elenyésszik, miután egy darab ideig virágzott.
Ezt a visszavonulást az őseredethez békének nevezik, és nem más, mint visszatérés az elkerülhetetlenhez.

Ezt a visszatérést az elkerülhetetlenhez, fenntartásnak nevezik.
Aki e fenntartást ismeri, az jogosan „fényesnek” nevezhető.
Aki e fenntartást megismerte, az nem hosszabbítja meg többé szenvedéseit.
Aki e fenntartást ismeri, az a Nagy Lélekhez tartozik.
Akinak lelke nagy, az uralkodik.
Aki uralkodik, az fejedelem.
Mivel fejedelem, azért mennyei lény.
Minthogy mennyei lény, azért Tao.
És mivel Tao, azért örökkévaló. Ha teste el is porlad, mégsem károsodik.

17. fejezet

Az emberiség első korszakában felismerték az emberek feljebbvalóikat.
A másodikban szolgáltak és hízelegtek nekik.
A harmadikban félték tőlük.
A negyedikben megvetették őket.
Ahol hiányzik a hit, ott nincsen meg a bizalomkeltő erő sem.
Mily óvatosak voltak régente az emberek kifejezéseikben!
És ha valami jót cselekedtek, azt mondták: „Hívek vagyunk természetünkhöz!”

18. fejezet

Ha elvész a nagy Tao ismerete, az emberek a könyörületességhez és a kötelességtudáshoz tartják magukat felebarátaikkal szemben.
Ha a földi bölcsességnek hódolnak az emberek, elszaporodnak a tudákosok.
Ha a családi szoros kötelék meglazul, helyébe lép a gyermekek kötelessége meg a szülők elnézése.
Ha nagy a világon a békétlenség, mindenütt felbukkannak a honmentők.

19. fejezet

Ha az emberek lemondanának önhitt szenteskedésükről meg önakaratos bölcselkedésükről, nagy javukra válnék.
Ha lemondanának az önakaratos kegyosztásról és önhitt cselekvésről, visszatérnének igazi természetükhöz.
Ha lemondanának kitüntetésekről és a nyereségvágyról, elpusztulnának a tolvajok.
E három önhitt dolognak istápolása sikerre nem vezethet. Ezért hát szálljanak ez önhitt dolgok vissza oda, ahonnan kiindultak.
Te pedig támadj föl veledszületett egyszerűségedben, ismerd meg az igazságot, fékezd önzésedet és rázd le magadról a dicsőségvágy béklyóit!

20. fejezet

Mondj le tudákosságodról és megszabadulsz a gondoktól.
Az „ámbár” és az „igen” között való különbség elvégre is nem nagy.
Segédkezzél te is, hogy az emberek megkülönböztessék a jót a rossztól.
Mert, bizony, e megkülönböztetés dolgában mindenkor gondosnak kell lennünk.
Sajnos azonban, az embereknek sohasem akaródzik megszabadulni dőreségüktől.
És oly sok dicsőségvágy van bennük!
Magamra vagyok hagyva szerénységemben, mert nem óhajtok feltűnni.
Olyan fejletlen vagyok, mint valamely kis gyermek.
Otthonom sincs, akárcsak valamely árvának.
Az emberek mind bővelkednek javakban, én pedig teljesen szegény vagyok.
És milyen tudatlan meg korlátolt vagyok: nem tudok már eligazodni!
Mindenki tündöklék tudásával, csak én vagyok sötétségben.
Mindenki tud megkülönböztetni, én azonban képtelen vagyok tájékozódni.
Hullámzok, mint a tenger, és nyugtalanul ide-oda vetődöm szüntelenül.
Mindenki tud érvényesülni; csak én vagyok mellőzve és kiközösítve.
Az emberek elfordulnak tőlem; de azért boldognak érzem magam *Anyámnak* keblén!

21. fejezet

A legnagyobb erény az, hogy csakis a Tao szavát kövessük.
Tao felfoghatatlan és kifürkészhetetlen.
De jóllehet felfoghatatlan és kifürkészhetetlen, megnyilatkozik szemmel látható teremtmése útján.
A Tao mélységes és homályos, de van igazi lényege.
Örök időktől fogva mindmostanig változatlan maradt a lényege.
Ez a lényege benne van az összes teremtményekben is, amióta csak léteznek.
És hogyan tudhatom meg a teremtmények eredetét?
Csakis Taonak segítségével!

22. fejezet

Aki alázatos, mindvégig részesül védelemben.
Aki meghajtja magát, az ki fog egyenesedni.
Aki kiömlik, megtelik.
Aki elkopik, megújhodik.
Aki meghódol, fel fog emelkedni.
Aki önakaratosan felemelkedik, kénytelen lesz megalázkodni.
Épp ezért a bölcs az élet egységét tartja szem előtt és így követésre méltó példát mutat mindenkinek.

A bölcs nem dicsekvő és épp ezért tündöklük.

Nem önző és épp ezért dicsérik. Nem hiú és épp ezért becsülik.

Nem gőgös, és épp ezért tisztelik.

És mivel senkivel sem vetélkedik, nincs ellensége.

A régi mondás, hogy: „Aki alázatos, mindvégig részesül védelemben”, valóban nem üres szólam, mert az alázatos ember kétségkívül békében visszatér igazi hazájába.

23. fejezet

Mérsékelj magad a beszédben, hogy fenntartsd magad.

A zivatar nem tart reggelig.

Nem szokott esni egy napnál tovább.

Kié a hatalom a zivatar és eső fölött, ha nem az égé meg a földé?

És ha az ég meg a föld képtelen e dolgokat egyhuzamban soká fenntartani, hogyan lehetne szertelen az ember?

Ha az ember mindenben egyezik a Taoval, azonossá válik vele.

Az erényes ember egyesült az erénnyel.

A bűnös ember egyesült a bűnnel.

Aki elmerült a Taoban, azt örömmel üdvözik a Taonak tisztelői.

Aki azonos az erénnyel, azt szívesen fogadják az erényesek.

Aki pedig azonos a bűnnel, annak örömet szolgálnak bűnnel a bűnösök.

Mert ahol bizalom nincs, ott bizalom nem támadhat.

24. fejezet

Aki lábujjhegyen áll, ingadozik.

Aki másba kapaszkodik, visszamarad.

Az önragyogás nem tündöklük.

Az önmegebecsüléssel nem juthatunk igazi tisztelethez.

Az öndicséret érdem nélkül való.

Aki önmagát felemeli, hiába teszi.

Mindennek semmi köze sincs Taohoz.

Épp ezért távol tartják magukat a Taotól áthatott bölcsek mindezekről.

25. fejezet

Mielőtt az ég és föld alakot öltött volna, a világ eredeti egyszerűségében rejlett.

A mindenség zavartalan volt és felfoghatatlan.

Magában létezett végtelen egységében.

Végtelen egységében semmi korlátai nem voltak.

Az életnek ezt az egységes állapotát Egyetemes Anyának kell tekintenünk.

A nevét nem tudom: de elnevezem Taonak.
Ha meg kell jelölnöm valamely tulajdonságát, azt mondom, hogy: végtelen.
Mivel végtelen, azt mondom, hogy kifürkészhetetlen.
Mivel kifürkészhetetlen, azt mondom, hogy megközelíthetetlen.
Mivel megközelíthetetlen, azt mondom, hogy mindenütt jelen van.
És ilyképpen a Tao a legfelsőbb; az ég a legfelsőbb; a föld a legfelsőbb; a fejedelem a legfelsőbb.
A világegyetemben négyféle uralom van; de a kormányzat egyetlen egy.
Az ember alá van vetve a földnek.
A föld alá van vetve az égnek.
Az ég alá van vetve a Taonak.
A Tao pedig önmagát kormányozza.

26. fejezet

A nehézség alapja a könnyűségnek.
A nyugalom alapja a mozgásnak.
A bölcs sohasem veszíti el benső támasztékát és nyugalmát.
Még ha gyönyörű palotái is vannak, békésen és ragaszkodás nélkül él bennük.
Miért is játszanék egy dúsgazdag király, kinek sok szolgája van, értéktelen dolgokkal?
Könnyelműségével elveszítené szolgálait és állhatatlanságával a trónját.

27. fejezet

Aki helyesen jár, annak nyomában föl nem kavarodik a por.
Aki helyesen beszél, nem támaszt ellenmondást.
Aki helyesen tud számolni, nincs szüksége számtanra.
A szorgos örnek nem kellene rekeszek, de azért senki sem férhet ahhoz, amit csukva tart.
A helyesen megkötni tudóknak nincs szükségük kötélre, de azért senki sem oldhatja föl azt, amit megkötöttek.
A bölcs állandó és jótékony segélyforrás felebarátai számára.
Senkit sem taszít vissza.
Jól tud fenntartani mindent.
Semmit sem vet meg.
Értelme mindenre kiterjed.
A jó emberek oktatják egymást kölcsönösen; a rossz emberek pedig azonegyek a földdel, melyben turkálnak.
Aki nem tiszteli tanítóját, és azt, amiből merít, meg nem becsüli, csak önmagát ámitja, még ha bölcsnek is képzelné magát.
Mindez épp olyan fontos, amilyen különös.

28. fejezet

Az az ember, aki elérve férfikorát, a női tulajdonságokat is ápolja lelkében, olyan lesz, mint a hatalmas birodalmi csatorna.

Az isteni erő sohasem fogja őt elhagyni, mert átjáróul szolgál neki. Az ilyen ember újra gyermekké válik.

Aki sötétségben marad, jóllehet megismerte a világosságot, fényleni fog mindenki számára.

És mivel mindenki számára fénylik, nem fogja elkerülni az isteni erő, és visszatér majd a tökéletes léthez.

Aki szerény, jóllehet az isteni dicsőséget megismerte, olyan, mint a termékeny völgy.

És mivel termékeny völgy, el fogja tölteni az isteni erő, és visszavonul majd az egyszerű ösélethez.

Ez az egyszerű ösélet az, ami külsőleg megnyilatkozván, megteremti a számtalan életformákat.

A bölcs, aki ezt fel tudja fogni, az összes uralkodók közül a legnagyobb.

És végül: a tökéletes kormányzat az, amely senkit sem mellőz vagy károsít.

29. fejezet

Könnyen belátható, hogy az az ember, aki önakaratosan akarná megjavítani a világot, sohasem készülne el munkájával.

Az emberek lelkét faragni nem lehet.

Mert aki önakaratosan óhajt javítgatni, az csak ront.

Hiszen, ha az egyik előbbre megy, a másik hátramarad.

Ha az egyik nekilendül, a másik alábbszáll.

Ha az egyik megerősödik, a másik meggyengül.

Ha az egyik támogatásban részesül, a másik szükségképpen mellőzésnek van kitéve.

Épp ezért a bölcs távol tartja magát minden vakbuzgóságtól és meggondolatlanságtól.

30. fejezet

Aki a fejedelemnek Tao szellemében segédkezik, megadásra kényszeríti a magukra hagyott alattvalókat.

Cselekedetének következményeitől nincs oka félnie.

A jó harcos bátor ott, ahol szükséges, de hiúságból nem teszi ki magát veszedelemnek.

Bátor, ha szükséges, de lenyűgözni nem szokott senkit.

Bátor, ha szükséges, de nem szokott dicsekedni.

Bátor, ha szükséges, de büszkélkedni nem szokott.

Bátor, ha szükséges, de nem erőszakoskodik.

A vakbuzgóság csak árt, mert Tao nemismeréséből ered, és így hiábavaló.

31. fejezet

A fegyver, noha díszül szokott szolgálni, nem való az üdvösségre vágyónak, és mindenkire nézve egyaránt félelmetes.

Épp ezért a Taotól áthatott ember óvakodik ott letelepedni, ahol fegyverek vannak.

Béke idején bal oldalon hordják a kardot (hüvelyben).

Az előkelő ember is balra teszi otthonában a díshelyet.

A harcos azonban, aki ütközetbe vonul, a küzdő jobbkezeért rajong.

A fegyverek nyomában baljóslat jár.

A felvilágosodott ember csak akkor nyúl fegyverhez, ha el nem kerülheti.

Legfőbb óhaja a békesség.

Nem ujjong, ha győzedelmeskedik.

Aki győzelmén ujjong, az örvend felebarátainak elpusztulásán.

Aki pedig ilyesmin örvend, nem alkalmas arra, hogy uralkodjék a földön.

A háború sok bánatnak és könnynek a forrása.

Épp ezért a győzelmes hadsereg útja olyan, mint a temetkező gyászmenet.

32. fejezet

A Tao, az örökkévaló egység, meg nem nevezhető.

A számtalan világok mind benne vannak ez egységben és nem kívüle.

Ha valamely fejedelem elmerülhetne Tao eredeti egyszerűségébe, az egész világ örömet alávethné magát neki.

Mind az ég, mind a föld egyesülnének, hogy táplálják őt.

Mindenki kényszer nélkül találná meg természetes helyét.

A Tao nem tesz különbséget az emberek között és nem osztályozza őket, mert hiszen minden őbenne él.

A Tao bölcsessége nem ismer emberalkotta megkülönböztetéseket.

A Tao olyan viszonyban van a külső világgal, mint a nagy tenger a völgyben csörgedező patakokkal és a feléje siető folyókkal.

33. fejezet

Aki másokat felismer, okos.

Aki önmagát felismeri, bölcs.

Aki másokat legyőz, erős.

Aki önmagát legyőzi, hatalmas lelkű.

Aki megelégedett, gazdag.

Aki célt tűzött ki magának, gyorsan halad.

Aki, ha közeleg a halál pillanata, birtokában van lelke tisztaságának, meghalván, örökéletbe lép át.

34. fejezet

A végtelen Tao mindent áthat.
Az összes élet a Taoból táplálkozik és benne talál menedéket.
A Tao mindent véghezvisz.
Szeretettel táplálja a mindenségét.
Nem ismer sem dicsőségvágyat, sem önzést.
A legalázatosabbnak mondható.
Végezetül öhozzá tér vissza minden, de azért ennek révén nem gyarapodik.
A Tao a legfelsőbb hatalom.
Épp ezért a bölcs szüntelenül óvakodik az önhitt felmagasztalástól.
De épp ily módon jut igazi nagyságra.

35. fejezet

Ha a Tao ismerete lakoznék az emberek szívében, megváltoznék az egész világ.
Meggzúnnék a szenvedés és a lélek megtelnék csodálatos nyugalommal.
De az emberek lármás táncvígalmakra vágyódnak. A Tao ismerete nincs ínyükre.
Mert szemük nem látja és fülük nem hallja a Taot.
És mégis kimeríthetetlen a Taonak szelleme.

36. fejezet

A természet akadékoskodása nem egyéb, mint fokozatos erőgyarapodás.
Akit a természet gyöngíteni óhajt, azt előbb megerősíti.
Akit megalázni óhajt, azt előbb felemeli.
Akit megfosztani óhajt, azt előbb gazdagítja.
Ezt nevezem én rejtett összhangnak vagy megdicsőülésnek
Az, ami eleinte lágy és gyöngé, legyőzi lassankint a kemény és erős természetet.
De meg kell fontolni, hogy miként a halat sem lehet veszedelem nélkül a szárazföldre bízni,
épp úgy a birodalom fegyverzetét sem lehet veszedelem nélkül vakon rábízni az alattvalókra.

37. fejezet

A Tao önmagában nyugszik, de azért szülőanyja az egész mindenségnek.
Ha a fejedelmek és uralkodók a Taotól át volnának hatva, az emberiség szemlátomást tökéletesednék.
A fel-felmerülő érzelmi vágyak mindjobban meghátrálnának a Taonak ismerete előtt.
A vágyakozás és vétkezés megszúnnék és helyébe lépne a lelki nyugalom.
És ilyképpen az emberiség teljesen újjászületné.

MÁSODIK KÖNYV

38. fejezet

Az igazi, isteni erényt nem szabad összetéveszteni a közönséges, világi erénnyel, mert nagy köztük a különbség.

A közönséges erényt általában ismerik, de nincs meg benne amannak igazi lényege.

Az igazi erény magától megnyilvánul anélkül, hogy érdemeket óhajtana szerezni.

A közönséges erény számító és kitüntetésekre vágyik.

Az igazi jóindulat cselekszik dicsekvés nélkül; szintúgy az igazi igazságosság is tesz, de semmit nem követel.

A közönséges erény haszonleső és épp ezért meg sem becsülik igazán.

Ez a tetszelgő erény csak merő látszata a Taonak és épp ezért csak az emberek sokaságának való.

A bölcs szilárd alapra helyezkedik és nem támaszkodik a látszatra.

A látszattól elfordul és átkarolja a valót.

39. fejezet

A végtelen, egyetlen Tao ősidőtől fogva táplálja az ég tisztaságát, a föld szilárdságát, a szellemek bölcsességét, a völgyek termékenységét, a teremtmények életét, a fejedelmek és uralkodók hatalmát.

Mindennek a kútforrása a végtelen Tao.

Tao nélkül elhomályosodnék az ég tisztasága, szétmállanék a föld szilárdsága, elenyészne a szellemek bölcsessége, megszűnnék a völgyek termékenysége, megsemmisülne a teremtmények élete, és romba dőlne a fejedelmek és uralkodók hatalma.

Ebből láthatjuk, hogy a földi dicsőség abból táplálkozik, ami emberi dicsőség nélkül való, és hogy a földi nagyság arra támaszkodik, ami elképzelhető nagyság nélkül való.

Épp ezért nevezik nálunk a fejedelmeket és uralkodókat „árváknak” és kereketlen szekereknek.

Hiszen a tekintélyüket nem tudhatják be saját érdemüknek és a Tao akarata nélkül valóban olyanok volnának, mint a szekér kerek nélkül.

A sok fejedelem közül csak kevesen vannak áthatva a Tao szellemétől és épp ezért ne tartsunk minden csillogó követ igazi drágakőnek; aminthogy nem minden fénytelen kő sem közönséges kavics.

40. fejezet

Minden, ami volt, van és lesz, az egész mindenség élete és jövője a Taoból táplálkozik.

Tao legfőbb tulajdonságának az egyetemes szeretetet mondhatjuk.

A látható világ a láthatatlan örökkévaló Tao szeretetéből keletkezett.

41. fejezet

Ha a bölcs a Tao szavát hallja, egész lelkével követi.

Ha közönséges ember hallja a Tao szavát, tétovázik és csakhamar elfelejti.

Ha durva ember hallja, kineveti.

De a Tao nem is volna Tao, ha kicsinyes emberek ki nem nevetnék.

Aki megismerte a Taot, többé el nem fordul tőle.

Aki megismerte a Taoból eredő erényt, többé nem tágít tőle.

Aki lelki tisztaságra jutott, többé be nem szennyezi magát.

A Tao hatalma olyan nagy, amilyen nagy a határtalan mindenség.

A Tao hangtalan hangját csak a bölcs hallhatja.

A Tao láthatatlan és közelebből meg nem nevezhető.

Bizony, a Tao el van rejtve szemünk elől és nincsen neve; de azért fenntartja és tökéletességre vezeti egész mindenségét, és ilyképpen üdvös mind a kezdetén, mind a végén.

42. fejezet

Az örökkévaló Taoból keletkezett az Egy.

Az Egyből származott a Kettő.

A Kettőből lett a Három.

A Háromból pedig alakot öltött az egész mindenség.

Az egész világ a láthatatlan létből táplálkozik; a szemmel látható dolgok csak tünemények.

Az összes dolgok együvé tartozása a Taonak a végtelen egységén alapul.

Az emberek sértődötten idegenkednek attól, hogy árváknak, vagy kereketlen szekereknek mondják őket; de a fennkölt gondolkodású fejedelmek (bölcsek) szerénységükben épp ezeket az elnevezéseket használják magukra nézve.

Mert a bölcsek tudják, hogy mindent csak a Taonak köszönhetnek; tehát nem képzelődők, mint a vaklelkű emberek.

Az emberek ily különböző viselkedésére utalok én tanításomban.

Tanításom folyton-folyvást utal a Taonak benső áldásos értékére, melyet útonállóknak tőlünk soha el nem rabolhatnak.

43. fejezet

A Tao szelleme áthatja az egész szemmel látható világot.

Ebből csak az következik, hogy a mindenségnek fontos célja kell hogy legyen.

Szavakkal ez meg nem magyarázható és csak kevés ember látja át; de idővel mindjobban megértik majd az emberek ezt a nagy igazságot!

44. fejezet

Mi értékesebb neked: a lelked vagy a földi gazdagság?

Mi a nagyobb rossz: lelked elkárhozása vagy földi kincseidnek elpusztulása?

Bizony, mondom, a földi javak felhalmozása hiábavaló és mulékony dolog.

De aki megelégedett és mindenben mértékletes, el nem kárhozik és halhatatlanná lesz idővel.

45. fejezet

Aki annak a tudatára ébred, hogy mindaz, amit (szellemi életében) elért, tökéletlen, tovább törekedhetik.

Aki átlátja, hogy elért tudása délibábos, folytathatja tudásszerzését.

A világi ember becsületessége általában csak képmutatás; a bölcsessége fonákság; az ékes-szólása hebegés.

Az ember legyőzi munkájával a szegénységet és megfontoltságával megbirkózik az élet nehézségeivel; de lelki tisztaságával és nyugalomával urává válik az egész világnak.

46. fejezet

Ha az emberek szívében Tao uralkodik, termékeny szántóföldeken használják lovaikat.

Ha a Taotól elfordulnak, pusztító csatatérre küldik azokat.

Nincs nagyobb rossz a vágyakozásnál.

Nincs nagyobb fájdalom az elégedetlenségnél.

Nincs nagyobb véték a kapzsiságnál.

Akinek tehát a lelke meg nem zavarodik, el nem múló boldogságra jut.

47. fejezet

Megismerhetjük a világot anélkül, hogy kilépnénk a házunkból; épp így megláthatjuk a magasztos Taot is anélkül, hogy kinéznénk ablakunkból.

Minél messzebbre elkalandozik az ember, annál kevésbé találhatja meg Taot.

Épp ezért a bölcs, megnyugodva sorsába, eljut a Taonak megismerésére, és önakaratoskodás nélkül válik látóvá.

48. fejezet

Önakaratos tudásvágytól mindjobban megzavarodunk.

De a Tao megismerésétől újra felépülünk.

Tartóztasd tehát magad és bízzál átalakulásodban.

Mert a legfelső (isteni) lét valóban létezik.

Ha nem léteznék, annak szülöttje, a látható mindenség sem létezhetnék, veled egyetemben!

49. fejezet

A bölcs szíve tele van emberszeretettel.

Abból nem zár ki senkit.

A vétkezőket sem, mert megértéssel tekintvén rájuk, bízuk javulásukban.

Szerényen él és szeretete határtalan.

Az emberek bíznak őbenne, mert mint saját gyermekeire tekint mindnyájukra.

50. fejezet

Minden, ami alakot ölt a földön, annak idején ismét eltűnik.

Tizenhárom kapu vezet a földi élethez.

És éppen annyi kapu vezet a halálhoz.

Miért? Mert az emberek áhítozzák a földi életet és elvakultságukban rettegnek a haláltól.

De az az ember, aki igazi életmegismerésre jutott, megnyugvással halad az élet ösvényén, nem félvén sem az orrszarvútól, sem a tigristől, sem pedig az öldöklő ütközettől.

Mert mi félni valója volna mindezekről annak, aki a testi halál igazi mivoltát ismeri?

51. fejezet

A Tao a mindenségnek teremtetője; a belőle fakadó fennkölt erények a nevelők.

Az emberi lelkek alakot öltenek a földön, hogy isteni erények útján tökéletességre jussanak.

Ezért kell a végtelen Taot dicsőíteni és az isteni erényeket szeretni.

A Tao dicsőítése és az erény szeretete nem emberalkotta parancsolatok.

Meggyőződésből erednek önként és örökké tartanak.

A Tao mindennek a teremtetője; az isteni erények pedig táplálják, gyarapítják, érlelik és védelmezik az emberi lelket.

A Tao azokat is élteni, akik nem ismerik őt; azokat is támogatja, akik nem támaszkodnak öreá; azokat is táplálja, akik nem ismerik fennkölt mivoltát.

És ebben nyilvánul meg a Taonak isteni magasztossága és határtalan irgalma.

52. fejezet

Az alakot öltött nagy mindenségnek kell hogy szülőanyja legyen.

E szülőanyának mi is gyermekei vagyunk.

Ha tehát meg is halunk, e szülőanyánk oltalma alá kerülünk; épp ezért a testi haláltól nincs okunk rettegni.

Gyarapodjunk csak minden jóban és izmosodjunk élő hitben; az elköltözésünket nyugodtan bevárhatjuk.

De ha lelkünket elhanyagoljuk és elmerülünk a földi önzésbe, bizony nem üdvözülhetünk.

Törekedjünk megismerni a Taonak magasztosságát és óvjuk meg lelkünk tisztaságát. Ily módon felemelkedünk a Taonak világosságába, és meghalván, fényes otthonunkba lépünk majd át.

Bizony, aki nem vész el a sötétségben, örökéletre fog ébredni!

53. fejezet

Bölcsséget áhítozok, hogy követhessem a magasztos Tao szavát, mert az önuralom oly nehéz dolog.

A végtelen Tao fenséges; de az emberek csak a szemmel látható dolgokat áhítazzák.

Épp ezért a sokaság a fejedelmi palotát tartja a legfenségesebbnek.

Az emberek csak szántás-vetésre gondolnak, meg cifra ruházkodásra, kardforgatásra, lakmározásra és vagyonosodásra.

Mindez pedig torzsalkodásra és nagyzolásra vezet, de nem a fenséges Taohoz.

54. fejezet

Akinek lelkében az erények gyökeret vertek, többé ki nem téphetők belőle.

Aki ragaszkodik az erényekhez, egybeforr velük.

Az utódai tisztelni fogják emlékét szüntelenül.

Aki saját magában ápolja az erényeket, az erényes; de aki egész családjában ápolja őket, annak erénye értékesebb. És még értékesebb annak az erénye, aki egész községében előmozdítja a nemesbülést.

Aki végre az egész országban terjeszti a nemesbülést, annak erénye szerfölött áldásos; tökéletes pedig annak az erénye, aki az egész világban támogatja a jót.

Vagyis: minél nagyobb körben mozdítjuk elő a nemesbülést, annál értékesebb a működésünk.

És miképpen gyarapíthatjuk a jót az egész világban?

Ha követjük a Tao szavát!

55. fejezet

Akit a Tao szelleme áthat, olyanná lesz, mint az újonnan született gyermek.

A mérges kígyók meg nem marják, a vadállatok nem támadják és a ragadozó madarak nem bántják.

Gyöngék még a csontjai és nem feszülnek az izmai, de azért kezének fogása kemény.

Benne vannak mind a férfias, mind a nőies tulajdonságok.

Ha egész napon át kiabálna csecsemő módjára, mégsem fáradna el.

Mert összhangban van a Nagy Természettel.

Ez összhangnak megismerése a Taoból ered és felsőbb öntudatra meg halhatatlanságra vezet.

Aki önző életet él és lelkét elhanyagolja, nem ismerheti meg a Taot; megöregedvén, meghal a halhatatlanság kincse nélkül.

Mert ami nem Tao, az mulandó.

56. fejezet

Aki megismerte a Taot, nem kérkedik vele; aki kérkedik vele, nem ismeri Taot.

A bölcs szívébe rejti boldogságát, melyet a Taonak szikrája gyújtott lelkében.

Mindjobban elmerül a Tao világosságába és nem törődik sem anyagi károsodásával vagy gyarapodásával, sem pedig az emberek becsméréssel vagy tiszteletével.

Ő csak a Taoval kíván egyesülni, a felfoghatatlannal, kifürkészhetetlennel és végtelennel, az egész mindenség életetőjével és üdvözítőjével!

57. fejezet

Igazsággal legjobban lehet az országot kormányozni.

Az erőszakoskodás csak árt.

Minél szűkebb határok közé szorítják a nép cselekvő szabadságát, annál inkább hanyatlik az ország.

Minél jobban van a nép felfegyverezve, annál harcrakészebbek a fejedelmek.

Minél nagyobb az árusítók ravaszsága, annál általánosabb a költekező fényűzés.

És minél több a tilalom és rendszabály, annál lazábbak az erkölcsök.

A bölcs fejedelem tehát ezt mondja: Nem tervezgetek sokat és nem erőszakoskodom, mert így a nép a legtermészetesebben fejlődik.

Népem nemesbülését mozdítom elő és ily módon az emberek mindjobban maguktól javulnak.

Népem szellemi tökéletesbülését támogatom és ilyképpen az emberek mindinkább felvilágosodnak.

E nemes törekvésemmel legjobban felvirágoztathatom országomat.

58. fejezet

Bizony, igazságos kormányzat alatt szépen halad a nép; igazságtalan kormányzat alatt pedig nyomorba jut.

De a nyomor árnyéka a boldogságnak, a boldogság meg öltözete a nyomornak!

Ha megszűnik a becsületesség, helyébe lép a zsarolás, és még azok is eltévelyednek, akik azelőtt jók voltak.

A nép bizony már régóta bolyong sötétségben!

A bölcs mindig becsületes, de azért az embereket nem bírálgatja.

Mindig igazságos, és épp ezért senkit sem szokott becsmérteni.

Mindig egyeneslelkű, de embertársait nem kényszeríti rá.

Szóval a bölcs világlik, de nem kápráztat!

59. fejezet

Az, aki uralkodván a földön, az égnek kíván szolgálni, legjobban teszi, ha híven követi a Tao szavát.

Aki ez ösvényen halad, gyarapodik az összes erényekben.

A fennkölt erényekben megizmosodván, mindjobban hatalmassá válik a lelke.

Hatalmas lelkével korlátlanul uralkodhatik birodalmában.

Ilyen ember egybeforrt az Anyjával és halhatatlanságra jutott.

Ilyen ember mély gyökeret vert az el nem múló Életben.

Ilyen ember örökön-örökké egyesült Taoval!

60. fejezet

A bölcs fejedelem épp oly könnyen kormányozza országát, amily könnyen megy apró halaknak főzése.

A Tao szellemétől áthatott kormányzat ugyanis nem kapkod, mint az emberi gyarlóság.

Tao szelleme csak üdvös lehet az emberekre; a sok rossz csakis az emberi lélek gyarlóságából fakad.

Épp ezért a bölcs fejedelem, követvén a Tao szavát, nemcsak hogy országát károsítani nem fogja, hanem épp ellenkezőleg, csak áldására fog válni.

61. fejezet

Az ország nagyjainak jóakaróan kellene alkalmazkodniok a néphez.

Miként a teremtető-princípium: az ég, áldásosan egybeolvadt a szülő-princípiummal: a földdel, épp így kellene az ország nagyjainak is egybeolvadni a néppel.

A nagyok emberszerető leereszkedése és, ami ezzel kapcsolatos: a nép szolgálatra-kész, hálás felemelkedése bizonyára nagyot lendítene az ország sorsán.

Szükséges mindenekelőtt, hogy a nagyok szívesen leereszkedjenek.

62. fejezet

A Tao szent menedék az összes emberek számára.

A nemesszívű embereknek legfelső szentélyük, a vétkes embereknek az utolsó reményük a Tao.

Hízalgő szavakkal lehet ugyan sikereket aratni a mindennapi életben, de a Taohoz csakis nemes tettekkel emelkedhetünk fel.

Vannak-e emberek, akiknek a Tao nem a legfelső szentély?

Vannak-e emberek, akiknek értékesebb a tisztelgés az udvari méltóságoktól környezett császárnál?

Milyen semmitmondó mindez a magasztos Taohoz való közeledéshez képest!

És miképpen tisztelték a régiek a Taot? Nem oly módon bizony, hogy pusztán könyörögtek őhozzá, hanem olyképpen, hogy többé nem vétkeztek ellene.

A legnagyobb szerűbb a világon a Tao!

63. fejezet

A bölcs cselekszik haszonleső számítás és makacs ragaszkodás nélkül; törekszik megtalálni a nagyot a kicsinyben és a sokféleségben az egységet; a rosszra jóval válaszol; nehéz munkát végez, míg végzése könnyű; és nagy dolgokat cselekszik, míg kicsinyek még.

A nehéz dolgok könnyűekben és a nagy dolgok kicsinyekben gyökereznek.

Ezért végezhet a bölcs nagy dolgokat anélkül, hogy erre törekednék.

A könnyelmű embernek sikere nem lehet és szüntelenül nehézségekkel küszködik.

Ellenben a bölcs már a kicsiny dolgokra ügyel és ilyképpen elkerüli a nehézségeket.

64. fejezet

Ami nyugodt, könnyen tartható.

Amit várunk, könnyen megszerezhetjük.

Ami törékeny, könnyen eltörik.

Ami kicsiny, könnyen szétfoszlik.

Végezd el munkádat, még mielőtt alakot öltött volna; rendezd dolgaiddat, még mielőtt zavarok támadtak volna.

A hatalmas fatörzs apró gyökérből keletkezett.

A kilencemeletes palota kis területen épült.

Az ezermérföldes utazás első lépéssel kezdődött.

Aki tervezget, megsemmisít; aki kapkod, veszít.

Épp ezért a bölcs sem nem tervezget, sem nem kapkod, és ily módon sohasem károsodik.

A bölcs csak el nem múló dolgokra törekszik és ezért nem csalódik.

Az emberek ellenben csak a mulékony földi dolgokat áhítozzák és ezért csalódnak.

A bölcs megbecsüli azt, amit az emberek meg nem becsülnek és elfordul attól, ami nehezen kapható.

Tudákosságra nem pályázik és csak annak szenteli magát, aminek nincs értéke az emberek szemében.

Így törekszik a bölcs minden tekintetben természetes fejlődésre, és cselekszik önkarat nélkül.

65. fejezet

Rége arra törekedtek a Taotól áthatott kormányzók, hogy a nép ne külső csillogáshoz, hanem igazi jóléthez jusson.

A kormányzás terén nagy hiba a ravaszkodás.

A ravaszkodás valóban csapás az országra, míg az egyeneslelkű kormányzat áldás.

Ennek őszinte megszívlelését igazi erénynek nevezem én.

Mélységes és mindenre kiterjedő ez az igazi erény, és ha el is üt egyéb felfogástól, mindenesetre teljes rendet teremhet az országban.

66. fejezet

Az, ami a nagy folyókat és tengereket arra képesíti, hogy számtalan kisebb folyót magukba fogadjanak, nem egyéb, mint a mély fekvésük. Abban van a felsőségük.

Ilyképpen a közéletben szereplő bölcs sem helyezi magát a nép fölé; nem tolakodó, hanem szerény.

Ilymódon összhangzó az emberi haladás; torzsalkodásnak nyoma sincs.

Ilyen bölcs az egész világ szeretetére számíthat.

Nem kívánván a maga számára semmit, ellenségei sem lehetnek.

67. fejezet

Mindenki elismeri, hogy Tao szelleme fenséges; de egyszersmind elérhetetlennek mondják az emberek.

Valóban: a fenségessége elérhetetlennek tünteti föl; ha nem volna oly fenséges, az emberek már rég felismerték volna.

Ily viszonyok közepett a bölcs három drága kincshez ragaszkodik összes erejével.

Az első az *emberszeretet*.

A második a *megelégedettség*.

A harmadik a *szerénység*.

Akiben szeretet lakozik, az erős; aki megelégedett, az bátor; aki szerény, az fennkölt és üdvözülni fog.

Az emberek azonban elfordulnak a szeretettől és ezért gyöngék; nincsenek megelégedve és ezért bátortalanok; nem szerények és ezért örökké kapaszkodók.

Mindnyájuk a halálba rohan.

A bölcs ellenben, aki szeretettel van eltelve, szilárdan áll az életben minden félelem nélkül.

Tao tehát szeretetet ébreszt az emberek szívében, hogy üdvözülhessenek.

68. fejezet

A bölcs sem nem durva, sem nem harcias.

Ellenkezőleg: jóságos, békétűrő és alkalmazkodó.

Nemes példával jár elől, ösvényt mutatván az embereknek a mennyországhoz.

Ez a legfőbb cél a régi bölcsek szerint.

69. fejezet

Egy bölcs hadvezér ezt mondta: »Inkább szeretek vendég lenni, mint házigazda és inkább meghátrálok, semmint előre nyomuljak«.

Ez annyit jelent, mint csatarendben lenni, de azért nem rohanni az ütközetbe; a fegyvereket előkészíteni harcoló kedv nélkül; a kardhoz nyúlni, de hüvelyéből ki nem húzni; és neki-rontani az ellenségnek, még mielőtt találkoztunk volna vele.

Semmi sem oly hátrányos, mint könnyelműen rohanni az ütközetbe.
Aki így cselekszik, könnyen elveszítheti mindenét.
Ha két ellenséges hatalom harcba keveredik, az győz, amely megbánta harcias kedvét.

70. fejezet

Szavaim könnyen érthetők és követhetők.
És mégsem értik és követik őket az emberek.
Mert a szavaim a Taoban és tetteim a legfelső törvényben gyökereznek.
Aki pedig azokat nem ismeri, engem sem ismerhet.
Csak kevesen ismernek engem, de ezek szerfölött tisztelnek.
A bölcs külsőleg szegény, de a lelkében kincset rejt.

71. fejezet

A leghasznosabb tudás: saját tudatlanságunk felismerése.
Aki ezt nem tudja, beteg.
Aki betegségét felismerte, meggyógyul.
A bölcs nem beteg, mert igazi önmegismerése van.

72. fejezet

Ha az emberek nem ügyelnek eléggé a mostani veszedelmekre, úgy annál nagyobb veszedelmeknek teszik ki magukat a jövőben.
Óvakodjatok, emberek, lakástokat kibővíteni azért, mert elégedetlenek vagytok mostani állapototokkal!
Ha meg nem vetitek mostani lakástokat, nem lesz bajotok.
A bölcs, akinek igazi önmegismerése van, nem kíván tündökölni.
Szeretettel tekint magára, de azért magát túl nem becsüli.
Ilyképpen lemond minden gőgről és igazi megelégedést talál a lelkében.

73. fejezet

Aki bátorságát vakmerőséggel párosítja, elvesz.
Aki bátorságát önfegyelmeléssel köti össze, üdvözülni fog.
Az egyik bátorság káros, a másik üdvös.
De ki mondhatja meg, miért sújtja az egyiket az ég?
A bölcs jól tudja, hogy nehéz dolog helyesen cselekedni.
Tao nem törekvő és mégis mindent legyőz; nem használ szavakat és mégis helyesen válaszol; nem hívogat és mégis feléje siet minden.
Tao felségesen nyugodt és mégis tökéletesen működnek a világtervei.
Az ég hálója nem sűrű, de azért semmi sem menekülhet meg belőle!

74. fejezet

Ha a nép nem fél a haláltól: mi értelme van a halálbüntetésnek?

Ha pedig a nép fél a haláltól: ki lehetne oly vakmerő, hogy halállal sújtsa a gonosztevőket?

Halállal csak a világok Ura sújthat!

Aki az élet és halál egyetlen örök bírása hatáskörét bitorolja, olyan, mint aki az ács helyett éles bárdal akarna dolgozni: rendszerint megsebzí magát.

75. fejezet

Miért sínylődik nyomorban a nép?

Mert feljebbvalói fényűzően akarnak élni és súlyos terheket rónak a népre.

Ez az oka a nép nyomorának.

Miért kormányozható oly nehezen a nép?

Mert feljebbvalói akaratosak.

Ez az oka a nép elégedetlenségének.

És miért nem törődik a nép a halállal?

Mert benne látja a megváltóját.

Ez az oka a nép halálmegvetésének.

De ha élő hitük volna az embereknek, vigaszuk is volna!

76. fejezet

Ifjú korában az ember rugékony; halálához közeledvén, mindinkább megmerevedik.

A növények és fák is rugékonyak, míg fiatalok, és merevek, ha hervadni, korhadni kezdenek.

A merevség tehát kísérője a halódásnak, míg a rugékonyság a viruló életnek a társa.

Az íjnak íve is csak kemény fadarab csupán és csakis a rajta lévő húr révén válik használhatóvá.

És így a merevség, keménység alsóbbrendű, míg a rugékonyság, finomság felsőbbrendű.

77. fejezet

Miként az íjász balkezevel távolabb tartja magától a kemény ívet, jobbkezevel pedig közelebb húzza magához az engedékeny hűrt, épp úgy a Tao is távol tartja magától a keményszívű nagyokat és magához öleli az engedelmes kicsinyeket.

A kicsapongók elkárhoznak, de a szűkölködők üdvözlnek.

Az égi Tao igazságos: mindenkit kárpótol.

Tao útja nem az emberek útja.

Az emberek szipolyozzák a gyöngéket, hogy fényűzően élhessenek.

Csak az az ember, aki a Taotól van áthatva, nemes és önzetlen.

A bölcs jótékony és kötelességét híven teljesíti, de jutalomra nem gondol.

Így gyarapítja a gazdagságát!

78. fejezet

Semmi sem oly gyöngé és engedékeny a világon, mint a víz, és mégis nincs párja, ha le kell győzni a merev, kemény anyagot.

Ez a hatalom a győzni nem-akarásból származik.

Mindenki tudja, hogy a lágyág legyőzi a keménységet, miként az engedékenysé a makacsságot.

De senki sem tartja magát ehhez!

A régi bölcsök ezt mondták:

Aki elviseli a földi élet viszontagságait, az fennkölt lélek. Aki pedig a földi nyomorból a maga részét kiveszi, az valóban uralkodó a földön!

E szavak, noha különösek, mély igazságot tartalmaznak.

79. fejezet

Ha valaki megpróbálná az élet nagy egyenetlenségeit elsimítani, lehetetlen, hogy ez neki sikerüljön, mert az emberek gyarlóságánál fogva mindig fennmaradna még sok egyenetlenség.

Ki is tudná az összes embereket megjavítani?

Épp ezért a bölcs csak arra ügyel, hogy ő maga híven teljesítse kötelességét, és nem gondol azzal, vajon a többiek is így cselekednek-e.

Míg az erényes ember csak kötelességének él, az erénytelen csupán nyereségét tartja szem előtt.

A Tao igazságos lévén, mindig csak a jó embert jutalmazza meg.

80. fejezet

Ha kis országom volna, melyben csak tíz vagy száz embernek volna fegyverzete, úgy még arra sem volna szükség.

Megtanítanám a népemet, hogy a halált szomorú dolognak tartsa, és senki nem indulna annak keresésére.

Jóllehet sok hajója meg kocsija volna népemnek, mégsem vándorolna ki senki.

Noha népemnek sok fegyvere volna, mégsem óhajtana senki felfegyverkezni.

A legegyszerűbb írásmódhoz térne vissza a népem.

Megelégednék egyszerű étellel, ruhával és lakással, és jól érezné magát mesterkéletlen erkölcsi közepett.

És ha oly közel volna is a szomszédos ország, hogy áthallatszanék a sürgés-forgás, a népem megöregednék és meghalna anélkül, hogy valaha ösztönt érzett volna oda ellátogatni.

81. fejezet

Őszinte szavak nem tetszetősek.

Tetszetős szavak nem érdemelnek hitelt.

Aki Taoba elmerült, nem okvetetlenkedik.

Aki ellenmondó, nem otthonos Taoban.

Aki Taot ismeri, nem tudákos.

Aki tudákos, nem ismeri Taot.

A bölcs nem óhajt meggazdagodni.

Minél többet ad, annál többel bír.

Minél áldozatra készebb, annál inkább gyarapodik.

Ilyen a magasztos Tao szelleme, amely az egész mindenséget áthatja, de semmit meg nem károsít; és ilyen a Taotól áthatott bölcs, aki híven működik, de semmi önző célra nem törekszik.